

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VI. Quæ potissimum culpæ in patientiæ gymnasio cavendæ sint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

in carcere, & sustentare eum pane tribulationis, & aqua angustia. Michas expertus est Saccum, nam non solum fastidatus damnatus, sed in vincula tractus, fame cruciatus, ludibriis affectus est. Hoc Sacco est includi.

Psalm. 41. vers. 27.

Psalm. 41. vers. 8.

Ibidem.

Sanctissimus rex David hunc Saccum velut vestem indutui pæne assiduo gestans: Ad meipsum anima mea conturbata est, inquit; & licet eam amœnioribus cogitationibus ad hilaritatem coner perducere, identidem tamen in seipsum revolvitur, inque tristitias priores relabatur: *Abyssus abyssum invocat*: Undique in me nimbi ruunt: alius super alium me petit; clades ex cladibus ingruunt. *Omnia excessa tua, & omnes fluctus tui super me transfuerunt*. Omne cælum in me pugnat, nusquam quies: bellum ex bello feritur; ubique hostes & pericula, vexationes & damna; ubique maxima malorum seges. En vatem regium Sacco conclusum!

Psalm. 59. v. 1. & 3.

Sanctissimi quique hominum hoc Sacco lapsus includuntur, non enim solum sentiant mala, sed advertunt pericula, æstimant animi damna, non ignorant cacodæmonis insidias, intelligunt quanti sit excidere divinâ gratiâ, & Deum habere adversarium. Cum igitur solatis divinis destituuntur, verentur ne forte divinis etiam favoribus exclusi sint. Hac ratione in Sacco sunt, diversis meritoribus ægredientes. Eam etiam ob causam rex David sic facit lacrymans: *Deus repulisti nos, & destruxisti nos. Offendisti populo tuo dura; potasti nos vino compunctionis. O Domine merum meracum nobis absynthiten propinas de tuâ cellâ, o potum nimis amarum!*

Ezech. 6. 7. v. 25. & 26.

Job 6. 16. v. 13. 14. & 15.

Hand alia sunt Ezechielis voces: *Angustia superveniente requirunt pacem & non erit. Conurbatio super conurbationem veniet, & auditus super auditum*. Calamitates scilicet de calamitatibus nascuntur; nihil uspiam quietis; in Sacco erimus. Iobus, si quispiam hunc Saccum, seu calamitatum cœnulum expertus: *Ego ille quondam opulenti, inquit, repente contritus sum: tenui cervicem meam, confregit me, & posuit me sibi quasi in signum. Circumdedit me lanceis suis, convulneravit lumbos meos; non peperci, & effudit in terrâ viscera mea. Conscidit me vulnere super vulnere*. Patientissimus vir iste verè in Sacco fuit; sed reipsa monstravit, quantum in Patientiæ gymnasio profecisset: certè jam non inter discipulos, sed magistros numerandus.

Duo in mente reponenda ei, qui cladi acervo premitur. Primum.

Tob. 6. 13. vers. 1.

Secundum.

Quisquis hoc cladium acervo premitur, & Sacco se inclusum ingemiscit, altâ mente reponat hæc duo. Primum est: Nolle, in gymnasio Patientiæ locum esse, cui nomen *Infernus*, & eò Deum confutisse suos mittere, sacco includendos. Nihil hoc novi est, sed divini favoris signum est, & amplioris causâ premii. Sed nec æternus est *Infernus* iste, neque hic *Saccus* omnibus horis aut sæculis gestandus. Deus est, qui *deducit ad inferos, & reducit*.

Ensebius lib. 2. hist. eccles. c. 5.

Alterum est: Vult omnino Deus, ut spem fiduciamque in e nostram tum maxime eramus, cum res videntur desperatissime. Inscriptio psalmi quadragiesimi primi est: *Intellectus filius Core, seu Canticum erudientis*, siquidem docet, tunc animosissime sperandum cum pæne nil spei affulget. Hinc illud plus simplici vice ingerit: *Spera in Deo*. Quid vanis angoribus confumeris? quid futurorum metu cruciaris? quid ad omnem maligniorem auram trepidas? Spera in Deo, modicæ fidei ac spei homo, Spera in Deo. Spes hæc nec falli potest, nec fallere.

Philo Hebræus cum aliis suæ gentis apud Cajum Caligulam Imperatorem ab Appione accusabatur, quod divinos honores Cæsari non tribuisset. Cunctique jam etiam aulâ ejectus esset, dixit ad socios: Bono animo nos esse oportet, tamen Cæjûs iratus sit nobis; quia necesse est adesse divinum, ubi humanum cessat auxilium. Quod si divinum etiam auxilium cunctari videat.

Atur, cû Iosaphato rege opportunissime precabimur hunc modum: *Cum ignoremus, quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te, Deus*. Modò animi oculos nunquam avertamus à Deo. Quâ in re camis imitandus, hic tamdiu hero suo assidet, monet, mulcet, & hiando cibum flagitat, dum impetret: ita nos inclusi Sacco, variis ærumnis pressi, divinam opem tamdiu flagitemus, dum impetremus. Desunt auxilia humana? necesse est, ut Philo loquitur, adesse divina.

2. Par. cap. 20. vers. 12.

Olim cum omnes vitæ nostræ periculis uno aspectu cernemus, fatebimur quod olim dixit Theomitolcles: Perieramus, o pueri, nisi periissemus. Profectò plurimos naufragium servat, naufragaturos certò, nisi naufragium præcellisset. Quare, animo sumus erecto, & vel in Sacco esse, dulce putemus pro Christo. Brevi pro se quisque cantabit felix: *Convertisti planctum meum in gaudium mihi: conscidisti saccum meum, & circumdedit sine lætitiâ*.

Psalm. 51. vers. 12.

CAPVT VI.

Quæ potissimum culpæ in Patientiæ gymnasio cavende sint.

Obiecit quis Bioni philosopho, quòd adolecentem, quem maxime volebat, suæ ferulæ subijcere non potuerit. Cui Bion: Mi bone, inquit, mirari desine; adolecens ille tenellus caesus est, nec hamo attrahitur. Quo dicto prudenter significavit, delicatos pueros parum aptos esse itudis. Verulus quidem caesus non uno vitio lab orat, sed tener recensque multò pluribus, cui quosdam de scholasticis non inique compares. Si quidem in turbâ complurium discipulorum aliquos reperire est, qui, ut caesus recens, vitiorum divites, confuti è dolis & fallaciis, nil æque sciunt ac fallere. Argus sit magister, non tamen omnes eorum astutus deprehendet. Omnia scholasticorum vitia recensere infinitum foret. In compendium ea mitto, & in digitos. Octo potissimum in scholis culpæ à discipulis admittuntur. Totidem ferè seu noxas, seu nequitas in Patientiæ gymnasio discipuli parum morigeri committunt. Hæc numerantur:

Laert. l. 4. cap. 7.

1. Nescire prælecta.
  2. Garrire ac fabulari.
  3. Seripcionis pensuram non habere.
  4. Abesse sine causâ.
  5. Rixari, aut discipulos percutere.
  6. Pingere, dormire, aut nugas tractare, dum veterum scripta præleguntur.
  7. Simulare morbum.
  8. Mentiri aut correptum obmurmurare.
- Hæc octo sunt picula, in Patientiæ gymnasio nunquam tolerata, nunquam toleranda. Has octo notiores culpas brevissime nunc eo explicabimus, ut caveamus.

Octo noxæ quæ in gymnasio patientiæ à discipulis committuntur.

§. I

PRima in scholis culpa. *Nescire prælecta*, aut tantum simulare se scire. Iam notæ sunt magistri voces: *Recita puer, recita*. At discipulus defes ignavum illud mustitare: *Nescio*. Aut oscitanter incipere, & tertio quoque verbo hæerere, libellum furim inspicere, quædam omittere, plura corrumperè. Atqui sanè hoc nescire est.

1. Culpa Nescire prælecta

Religiosissimus ille scriptor Christum ita loquentem facit. *Pupliciter soles electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, unam increpando eorum vitia; alteram exhortando ad virtutum incrementa. Ita Christus solet prælegere. Sed quando recitandæ*

Thom. de Kemp. li. 3. cap. 3. fuerit

recitanda sunt prælectiones istæ: Vesperi potissimum, cum suum conscientia subeundum est examen. Hi præceptor imperat: Recita, Recita, quâ parte tui factus es melior? quam hodie virtutem didicisti? quem animi nævum correxisti, quod vitium tuum conatus es discutere? Recita, Recita, & excute memoriam.

Vide Trist. p. 1. de Examine conscientia, per plura capia.

Non tantum hominum religiosorum est, sed quorumlibet aliorum, sua dicta, facta, cogitata per diem diligentissimè recognoscere. Hoc etiam Annæus Seneca, hoc etiam Publius Sextius, hoc alii, jubente ratione fecerunt. Hoc viri sanctissimi exemplo suo docuerunt; hic hodieque mos est piorum hominum in se ipsum quotidie diligenter inquirere, & omnes conscientia latebras explorare.

Ante somnum conscientia examinanda.

Et sanè id dicat ratio; prius placare Deum per diem offensum, quam ordiri somnum: ut si sopor sociandus sit morti (quod proflus incertissimum) non ad mortem detrudamur æternam. Et quàm hoc rationi conveniens est, quot diebus Conditæri vel semel saltem, de beneficiis agere gratias, admissas deprecari culpas, statuere deinceps castius, emendatius castius & cogitare, & loqui, & agere. Magis pecus est quàm homo, qui temerè ista negligit, & in plumas se abjicit, cum sibi Deum nec verbulo conciliari.

Ergo, mi Christiane, recita, recita; de præterito die conscientiam examina. Prælecta nescit, qui somno se tradit, nec prius cum Deo agit.

At subinde recitat discipulus, sed malè, & verba terreat. Hoc ii faciunt, qui conscientiam quidem inspicunt, aut preces fundunt, sed pleni aliarum cogitationum, ita lapsantia ac terreata verba substripiunt. Exemplo rem monstramus. Est qui dominicam precationem sic recitat. Pater noster qui es in celis. Mens interius querit, quid domi sit in culina, quid in cella, quid in horreo? Sanctificetur nomen tuum. Animus adjit: gravi contempu hac hebdomade notatus sum. Adveniat regnum tuum. Mira res, necdum belli finem ullum apparere! Fiat voluntas tua sicut in celo, & in terra. Paupertas rigidè me tractat; si ditior essem, fortassis emergerem; ita jaceo miser, & contemnor.

2. Paralip. cap. 33. vers. 12.

O Christiani, quæ hæc oratio est? hoc verba terreat, hoc prælecta nescire, hoc pessimè recitare est. At verò crucem nemo bene portaverit, qui oraverit malè. Videte mihi regem impiissimū, sed demum respicientem Manassén, Qui postquam coangustatus est, oravit Dominum Deum suum, & egit penitentiam valde; deprecatusque est Deum, & obsecravit inventè. Hoc sanè vult Deus; Intente vult rogarì & obsecrari.

§. II.

2. Culpa: Garrive ac fabulari.

Altera in scholis culpa est, Garrive ac fabulari. Quid hoc aliud est, quàm à rebus creatis solatiola, & oblectatiunculas emendicare, & eorum hominum aures vanissimis querelis onerare, à quibus nec cõsilium speres nec auxilium. Impetissimus mendicorū est, & artis suæ minimè gnarus, qui pauperibus domunculas oberrat mendicando, quid hinc largè stipis expectet? Dea Inopia hic habitat, & inquilinos suos mera mendicabula numerat. A mendicis attem mendicare absurdum & ridiculum. Ditiorem aedem, mi mendice, adi; hic clama, hic pulsa: opulentæ domus vel unicæ benevolentia largiores dare potest sportulas, quàm centum pauperinæ tribus tuguria.

Mendicus gnarus nō est qui pauperibus domos oberrat mendicando.

Sic graviter errat qui afflictiones vanis oblectatiunculis tollendas parat.

Ita proflus graviter errant, qui sperant calamitates & afflictiones vanissimis oblectatiunculis tollendas. Cum egrè illis est, socios sibi adjungunt, symposia institunt, convivia & choreas adeunt, tempus ambulatiunculis & lusibus fallunt, horas optimas sterilissimis confabulationibus consumunt, itinera minimè necessaria intendunt.

O miser! Ægrum in ligneo lecto, an in aureo

A collocemus quocunque illum transfulerimus, morbum suum secum transferet. Fundamentum pacatæ mentis est, Vanis non gaudere. Hilaritates illæ non implent pectus, sed frontem remouent, leves sunt, nec afflictionibus è solido mederi possunt. Perfusoria est hæc voluptas & turbida, nec tollit morbū, sed auget.

Non enim gazæ, neque consularis Summozet licet miseris tumultus Mentis, & curas laqueat a circum Tecta volantes.

Horat. l. 2. carm. 28. 16.

Solidum gaudium ex bonâ conscientia est. Nam neque peregrinatio, nec locorum varietas tristitiam gravitatemque mentis discutit. Animus motus est, non cælum. Quocunque pervenerimus, hostra nos vitia sequuntur. Hoc idem querenti cuidam Socrates ait: Quid miraris, nihil tibi peregrinationes prodesse, cum teipsum circumferas? Premit te eadem causa, quæ expulit. Quid terrarum juvare novitas potest? quid cognitio urbium aut locorum? in irritum cedit ista jactatio. Queris, quare te fuga ista non adjuvet? Tecum fugis. Onus animi deponendum est. Non ante tibi ullus placebit locus. Bene viveri omni loco potest.

B

Seneca epist. 28.

Itaque oblectatiunculis dolor aliquantisper scipitur, & filet; sed brevi robustior adest, tantoque jam pungit acrius, quânto minùs ex intervallo sentiebatur. Iobus solatium tam vanum perosus: Audi si frequenter, inquit, consolatores onerosi omnes vos estis. Idem de rebus creatis dixeris: Onerosi consolatores sunt. Quid ergo cõfabulatiunculis vanissimis nos pacimus, quid rerum conditarum opem imploramus, en ipse conditor se ultro consolatorem offerens: Ego, ego ipse, inquit, consolabor vos. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Mittamus igitur vana curia, si sapimus, imò ut sapiamus, & ad patientiam perfectam totis viribus tendamus.

Iob. c. 16. vers. 2.

Isai. c. 51. vers. 12. Matt. c. 11. vers. 28.

§. III.

Tertia in hoc gymnasio culpa, Scriptio nis pensum non habere. In eam rem sollicitus pater sic inhoratur filium:

Scribe puer, vigila, causas age, perlege rubras Majorum leges.

Scriptio nis pensum non habere. Luc. sat. 14. vers. 19.

Quid autem hic aliud scriptio tempore reddenda, nisi Præmeditatio? Instruendus est animus & parandus ad futura, ne clades improvisâ mole opprimat imparatum. Annæus prudentissimè monet: In ipsa securitate animus ad difficilia se præparet. Miles decurrit sine ullo hoste, vallum jactit, & supervacuo labore lassatur, ut sufficere necessario possit. Quem in ipsa re trepidare nolueris, ante rem exerce. Non deprehendat nos calamitas imparatos.

Seneca epist. 18. de armis per alios militariis.

Tres Apostoli ad olivum Olivarum à magistro non simpliciter tantum oburgatione moniti sunt. Quid ita? Rem gladio discernendam censebant, cum quietum; fugiebant cum standum; dormiebant cum vigilandum; stertebant cum precandum esset. Non se futuris pararunt, quantum vis Christus sollicitè hortatus sit: Vigilate, & orate ne intretis in tentationem: spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. At illi nec orarunt, nec vigilarunt. Sic imparatos turbo subitus involvit.

Matt. c. 26. vers. 41.

Siracides præmeditationem hanc cum primis commendans: Fili, ait, accedens ad servitutem Dei, sta in justitia, & in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Nam inexpectata plus aggravat, & novitas grande pondus calamitatis adjicit. Quidquid expectatum est diu, lenius accedit. Ideo nihil improvisum esse debet: in omnia præmittendus est animus, cogitandumque non quidquid fieri solet, sed quidquid fieri potest.

Ecclesi. c. 2. vers. 1.

Itaque formetur animus ad intellectum patientiamque

Gymnasium Patientiæ. Pars I.

tiâque sortis suæ, & sciat sibi posse contingere, alteri quidquid contingit. Præsume igitur animo, quisquis discipulum agis in hac scholâ, tibi quàm plurimam esse patiendam. Sed num quis hieme algere se miratur? num quis in mari naufragare? in vehiculo concuti? in viâ cœnosâ collutulari? Fortis est animus, ad quâ preparatus venit.

Vid. quid hac de re part. 3. c. 5. dicamus infra, ubi hæc sup loco, & infra.

At sunt discipuli qui subinde scriptiōnis pensum dant, sed pessimâ fide: quidquid scripti magistro porrigunt, id prius ab alio describunt. Hoc quidem inter Christianos hæc ratione fit. Sunt quidem ignaviæ suæ tam fideles patroni, ut cum monentur, aut corriguntur, cōtinuò soleant obijcere: Quid ego solus vapulo? neque hic, neque iste, nec ille aliter quàm ego. Nec iste talium sermonum patiens est, nec ille ludos se fieri sinit, neque hic omnibus dormit; & illi etiam opponere se audent; nec isti omnium genibus advolvuntur, idque merito. Cur mihi non liceat quod istis, & illis? cur ego unus deterioris sim conditionis, quàm alii.

O malum argumentum, & ô pessimè descriptum! Ita mores alienos quasi describimus, cōsque nostris exprimimus; sic ad prava nos exempla componimus, & in turbâ petire jucundum ducimus. O ridiculi! Quid aliena vitia impatienciæ nostræ patrocinantur? habemus prisæ sanctitatis illustriora exempla quæ imitemur.

Philip. c. 3. v. 17. & 18. Invitat Paulus: Imitatores mei estote fratres, & observate eos qui ita ambulant, sicut haberi formam nostram: multi enim ambulant, quos sepe dico vobis, nunc autem & sens dico, inimicos crucis Christi, quorum finis, interitus. Ergo & clades præmeditandæ, & specimina virtutis nobiliora sunt imitanda.

§. IV.

A. Culpa: Abesse sine causâ, & scholâ divertere.

Quartâ culpa: Abesse sine causâ, & scholâ divertere. Quid hoc aliud, quàm afflictiones fugere, sed modo minimè concessio. Morbo mederi licet, sed remediis legitimis: licet ex mendacitate emergere, sed sine fallaciis & alterius jacturâ: fas est dignitatem tueri, sed illam malè defendere impatienciâ, aut superbia. Fit nonnunquam ut pueri metu virgarum è scholis erumpant & pallium in magistri manus relinquunt: ita hi dignitatis gradum defendunt, sed humilitatis ac modestiæ vestem amittunt. O mi superbe Christiane, quàm longè fuisset consultius, aliquid eximinationis perdere, & modestiam retinere.

1. Pet. c. 4. v. 12. & 13.

Hortatur Petrus: Charissimi nolite peregrinari in servore, qui ad tentationem volis sit, quasi novi aliquid contingat; sed communicantes Christi passionibus gaudeat, ut in revelatione mysterii ejus gaudeatis exultantes. Hoc monet: cum fervet afflictio, nolite peregrinari, & à Patientiæ gymnasio divertere aliud: afflictiones fugiendo non effugiuntur. Quod religiosissimè hæc illi scriptor submonens: Multi, ait, querunt tentationes fugere, & gravius incidunt. Per solam fugam non possumus vincere, sed per patientiam & veram humilitatem omnibus hostibus efficiuntur fortiores.

Thom. de Kemp. li. 1. de humit. Christi c. 13. n. 3.

August. in Psal. 111. post med. mibi pag. 530.

Itaque, inquit Augustinus, quâ hic non sua querit, sed quæ Jesu Christi, labores patientissimè tolerat, promissa fidenter expectat. Paratum est cor ejus sperare in Domino; neque ullis tentationibus frangitur.

Illud hac in re longè deterrimum est, cum de morbis magi consuluntur, cum incantamenta carminum, devotiones effasciantes, & vanitates magicæ usurpantur. Neque verò hoc aliud est, quàm cacodæmonem sub honestâ larvâ medicum adhibere.

4. Reg. c. 1. vers. 16.

Ochoziæ impio regi Elias vates in os dixit: Hæc dicit Dominus: Quia misisti nuntios ad consulendum Beelzebub deum Accaron, quasi non esset Deus in Israël, à quo posses interrogare sermonem, juleo de lectulo super quem ascendisti, non de-

A. scendes, sed morieris. Insuper. Et verò etiam mortuus est. Dignum eo supplicium, qui maleficis artibus carminibusque sanantem sibi propitium reddere voluit. Eleganter dixit Augustinus: Vbi homo egrotat, & Deus curat, magnum pietatis & sanitatis indicium est.

August. in Psal. 147. post init. mibi pag. 699.

§. V.

Quinta culpa, Rixari aut condiscipulos percutere. Vitarum hoc crimen est in scholis, alterum ab altero pugnis salutare, siquidem hic jurgiorum epilogus frequens est, verberibus confirmare verba. Et quoties illæ voces audiuntur: Nequissime proditor, tu causas, quòd cæsus sum; non gratis hoc feceris: præmium à me spera. Ex Adamo vitiosum traduces sunt, aliorum accusationibus seipsum purgare, omnem culpam à se in alios verbis quàm fucatisissimis amoliri.

Homini impatienci Mars semper in manu est, nec ei unquam deest, quod in litem & certamen trahat. Sæpe sunt hæcissima, propter quæ non leviter excandescimus, qualia quæ pueros in rixam, & jurgium cōcitant. Minimis sordiditæ rebus exacerbamur. Parum agilis est servus, mensa negligentius posita, aut ruga vestris destructa? morosa & impatiencia se prodit. Imò & tuls alicujus, aut sternutamentum, aut musca parum curiosè fugata, aut clavis servi manibus elapsa, aut javua inurbanè clausa in rabiem non agit. Et quomodo conicia feremus atque maledicta, quorum aures tracti subfelli stridor offendit, & quomodo famem sitimque perpetiemur, quibus adustum non nihil onus stomachum omnem invertit? Animus malè affectus mirrimis offenditur, adeo ut quosdam aliorum salutatō, aspectus, silentium, risus, interrogatio in litem evocent. Nimirum ægra nunquam sine querelâ tanguntur.

Nec continet se impatiencia nostra quîn tempestatem ac calum, quîn tempestat ac celi dominum acculet. Iam immodicos imbres, jam frigidis insolentiam, jam nimios ætus, jam hiemis pertinaciam querimus. Nec consideramus suis ista legibus peragi. Nihil certe nos suspicimus, si digni nobis videamur, propter quos calum aliter moveatur. Nihil horum in nostram injuriam fit: imò cōtrâ nihil non ad salutem. Sic frustra cum ære litigamus, si serenitatem neget; frustra terram calumniamur, si fruges non surgant; frustra brutis animantibus indignamur, si imperium nostrum detreçant; non minus frustra, & magis factuè alios accusamus, cum nobis malè est. Quoties jactantur hæ voces: Ille nebulo, trifurcifer ille, ille bipedum nequissimus hoc mihi malum miscuit, hoc mihi infortunium curavit, huic morticino cladem meam acceptum refero.

Ognari veritatis! quisque sibi calamitatis suæ auctor est, suæ quilibet faber fortunæ est: ergo & suum vitium sibi imputet, non aliis. His talibus Epicuri respondens: Alios, inquit, accusare ob calamitatem suam, hominis est ineruditi: seipsum, ejus qui erudiri cepit: nec se, nec alium, erudiri. Præclarissima virtus est, acceptatio sui ipsius, sed rarissima.

§. VI.

Sexta culpa, Pingere, dormire, nugæ tractare, per fenestras prospicere. Proprium puerorum est, talos, nuces, imanggulas, & id genus crepundia efficitim amare, & dormire, verò etiam lacrymis ea defendere. Grandis hæc noxa in Patientiæ gymnasio, res fluxas & caducas tanto affectu deperire. Hinc illæ tot lacrymæ, hinc omnigeni dolores. Verissimè dixit beatus Gregorius: Nunquam sine dolore amittitur, nisi quod sine amore possidetur. Iobus facultates omnes, insuper decem liberos, imò & se ipsum anuisse dici potuit, adeo illum dolores & ulcera sibi rapuerunt; nihilominus suo jam panè fueri

Sibi suum vitium imputandum. Epicuri. Enchirid. c. 10.

6. Culpa: Pingere, dormire, nugæ tractare, per fenestras prospicere. Greg. 1. 1. moral. c. 3. vers. 4.

Iob. 1. 21.
vers. 12.
Greg. 1. 1.
moral. 3.
moral.
Aug. 10. 30.
serm. 105.
de Temp.
moral. pag.
294.

neri superstes hilariter cantat: Sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. Substantiam suam, ait Gregorius, mente reliquerat, quam sine delectatione possidebat.

De hoc eodem egregie dixit Augustinus: Iustus naufragus evadit dives & nudus. His divitiis plenus erat sanctus Iob. Nihil in domo remanserat: omnia uno die perierant, quibus opulentus paulo ante videbatur: subito mendicis in stercore sedet, à capite usque ad pedes vermicibus scatus. Quid ista miseria miserius? Quid interiore felicitate felicis? Perdidit omnia illa, quae dederat Deus, sed habebat ipsum, omnia qui dederat, Deum. O Virum patrem, & sanum! O sedentem, & pulchrum! O vulneratum, & sanum! O in stercore sedentem, & in caelo regnantem! & amamus, imitemur: ut imitemur, laboremus. Adjuvat certantem, qui certamen indixit.

Sed unde huic viro as triplex circa pectus, unde illi patientia tanta? Sine dolore perdidit, quod sine amore possedit. Dolorem utique sentiebat, sed facile ferendum; amore ad sua trahebatur, sed moderato. Sic liberos, sic conjugem, sic & divitias habuit, tanquam non utique semper habiturus: & tanquam non futurus ob hoc miserior, si habere desineret.

Rebus creatis uti ac frui, non nimio tamen eorum amore capi, hoc opus sine labor. Ideo vociferatur palates regius: Nolite cor apponere. Mortale est omnne mortalium bonum. Quidquid est, cui dominus inscriberis, apud te est, tuum non est: nihil firmum infirmo, nihil fragile aeternum & invictum est. Tam necesse est perire quam perdere: & hoc ipsum si intelligimus, solatium est, æquo animo perdere, quod perituum est.

Quid ergo adversus has admissiones auxilium invenimus? Non tantopere ames amittenda: Noli cor apponere. Animus Dei æmulator supra humana se attollat, nihil extra se sui abiciat: nobiliori origine genitum se sciat, quam ut rebus perituri amorem impendat. Ah, vani! pulchra & suavia sectamur, crepundia & pupas amamus, & cum ludicra hæc nobis eripiuntur, grandi lacrymarum imbre certamus, ingenti scilicet dolore perdimus, quod tanto amore possedimus. Minus amemus hæc fluxa cum possidemus, minus & dolebimus cum perdemus. Quotidie hic amoris affectus substringendus est, & uti Tarquinus rex hortu suo ambulans summa papaverum capita baculo decussit; sic validioribus his affectibus afflicto resistendum, & quam primum exerere caput, suppressendi. Ut minus doleas, minus ama.

§. VII.

7. Culpa
Simulare
morbum.
Aug. lib. 1.
Conf. c. 9.
10. & 11.

Septima culpa, Simulare morbum. Vilitatus scholasticorum dolus est, malle fictè ægrotare, quam seriò laborare. Augustinus adolescentiæ suæ variè iratus, eamque deplorans: Tantillus puer, inquit, & tantus peccator, ludebam pilâ puer, & eo lato impedièbar, quo minus celeriter discerem litteras; peccabam faciendo contra præcepta parentum & magistrorum. Aulus Persius etiamnum puer, si quando, quod à magistro præscriptum, nescisset, oculos inungebat, & argemate laborare fingebat. Attum fatetur ipse:

Sæpe oculos, memini, tangebam parvus olivæ,
Grandia si nollem morituri verba Catonis
Disserere.

Plurima fingunt pueri, ut è scholis evadant. Cum ipsi eas negligunt, exculationem in parato habent, quas magistro obtrudant. Fuit ut magister interrogaret puerum; cur ad rem divinam tam serus venisset? Cui puer: Domine præceptor, debui expectare offam. Mox addidit magister: I nunc, & expecta betulam. Nil promptius pueris quam exculationem culpæ prætexere: Æger fui, non permissus fui, non potui, mille talia comminiscuntur.

Persius
Sat. 3. v. 42.

Iustus est quidem Ionas propheta Niniven civitatem concionibus formare ad poenitentiam. At Ionas velut morbum simulare, imperata dissimulare, iter alio intendere, Niniven declinare, fugam suam Oceano commutare, omnia alia velle quam concionari. Discipulus parum obediens, & qui nimis facile sibi credidit, se non posse, quod potuisset, si voluisset. At mari faviente, ventis furentibus, missus est ex imo gurgite magister Cetus, qui Ionam doceret posse, quod posse se negabat. Mi Iona quam longè aliud est Non velle, & aliud Non posse. Nolle sapissime in causâ est; Non posse præterditur. Profectò plurimâ hoc ipso non possumus, quia nos posse non credimus. Virga nostra amamus ac defendimus, & malumus exculare illa, quam excutere.

Quoties ignavum illud audias: Non possum, quid turgetis, Non possum: Ieiunio vires meæ non respondent, inediam non fert meus stomachus; his laboribus ferendis impar sum; assuetâ relinquere non possum; rebus hæcenus concessis carere non possum; quid frustra me villicatis? non possum.

Proscriptæ pridem sunt hæc voces è gymnasio patientiæ. Audire discipulum generosè clamantem: Omnia possum. Quâ tandem id ratione? In eo qui moritur. Germani fratres, Zebedæi filii, ad questionem Domini de amarissimo calice perhauriendo, animosè responderunt, Possumus. A nobis contra, cum patientiæ negotium agitur, plerumque illæ pigrorum voces sunt: Non possumus, Non possumus.

Atque hoc est, quod patientiam vix unquam è solido addiscamus. Nihilium nobis ipsis & in rem nostram creduli, cum aliquid difficultè & ægrè possunt, mox impudenter vociferamur: Non possumus. E hoc te ipsum tenta, vires tuas severius explora, agè & cogitare, fac quod potes. Nil turpius in Patientiæ gymnasio, quam ad omnium difficultatum occursum hoc tantum opponere, Non possum. Omnia possum, clamat Ulvinus Paulus, Possumus, respondent Apostoli. Verè amanti nunquam excidit hæc voces: Nolo, Non possumus. Si verus amor est, omnia potest, aut verus non est.

Quod posse Cetus docuit.

Philipp. c. 4. vers. 13.

Matt. c. 20. vers. 22.

Credulitas nostra facit ut patientiam solido non addiscamus.

§. VIII.

Octava in scholis culpa, Mentiri aut correctum obmurmurare. Capitalia sunt hæc delicta in scholis, nec nisi virgarum supplicio eluenda. Quod autem in Grammatices aut Syntaxeos scholâ mendacium est, hoc in Patientiæ gymnasio est impatientia. Nam uti mendacium negat quod affirmandum, aut affirmat quod negandum, atque quod nigrum est, ait esse album, sic & impatientia, quæ molesta gravem, è gravi facit intolerabilem. Hoc autem origo est impatientiæ, credere, & nimium pati, tolerare non toleranda, se in rem & immerentem vexari. Ita mentitur iniquitas sibi.

Culpa: Mentiri, aut correctum obmurmurare.

Psal. 26. vers. 12.

Quantò rectius quisque affligitur, apud animum suum sic ratiocinatur: Quid ais, homo impatientis? ideòne Patientiæ gymnasio nomen dedisti, ut cum quid pateris, insonem te proclamés? Apage has voces: quæcunque patiaris, tu ea centies, sexcenties, millies merebaris pati & graviora. Ignem ac flammam quomodo patieris, si stricturas ignis & scintillas non fers? Amice, non facit tibi Deus iniuriam. Tolle quod tutum est: patere, quod tibi à Deo injunctum est. Tunc ille insons, ille innocens quem optimus pater plus æquo vexet? O bone, quam tibi blandiris, se liberaliter, sed fatue: & lupus cum sis, ovem te esse, stulta tibi credulitas persuadet. Hinc illæ voces: Cur in me solum procella omnis deservit? quæ mea tandem scelera? quid ego feci? Dicam; tu modò patienter me audi.

Non esse obmurmurandum.

S. Antonia. par. 3. l. 12.

Divus Antoninus memorat, Petrum Monachum, post

Exemplo monstratur.

podt & martyrem, apud praesides suos accusatum, quod nefcio qui profani homines in ejus cubiculo sint visi garrientes, & auditi. Eam ob causam Petrus in publico caetu omnium iustus est sui ipsius accusator esse, & poenam ab aliis pronuntiandam, exacte dependere. Fecit; sed sane amaro animo. Non enim conscius sibi erat quidquam hac in re deliquisse, nec ignarus solis hoc suspicionibus in se confictum. Vbi ab alijs digressus in cubiculum rediit, ante imaginem Christi crucifixi madidis sese oculis stetit, atque ut animum querelis exoneraret: Domine, inquit, quid ego feci, quod tam severe puniar quantumvis innocens? Tanto favens candori Christus mox reddidit has voces: Et ego Petre, quid feci? quod tali morte afficiar, quantumvis innocens? Erubuit Petrus, jamque se reum pronuntiavit, si ta innocenti conferretur.

§. IX.

Quid jam ais, querule, quid toties ingeminas: Et ego quid feci? Dic obsecro: Et Christus quid fecit? Et Christi mater quid fecit? *Placitum doloris passu?* Petrus & Paulus Apostoli quid fecerunt? Tot centena millia martyrum quid fecerunt? Tot hominum sanctissimorum calumnijs gravissimis onerati quid fecerunt? Etiamnum tu tuas voces repetis: Et ego quid feci? Quanto rectius dices eam illo ad Domini latus crucifixo, sed respiciente latrone: *Nos qui eum jusse, nam digna factis recipimus.*

Luc. c. 23. vers. 41.

Non aliter & nos sentiamus. Affecti sumus poena? succurrat non tantum quid patiamur, sed quid fecerimus. Si volumus aequi rerum omnium judices esse, hoc primum nobis suadeamus, nemine nostrum esse sine culpa. Hinc enim maxima oritur indignatio: *Nihil peccavi, nihil feci.* Imo nihil fateamur. Indignamur ali-

qua admonitione aut coercitione nos castigatos, cum illo ipso tempore peccemus, quo adjicimus malefactis arrogantiam, excusationem, contumaciam. Nam, ut optime dixit Fabius, culpam admittam excusare, altera culpa est. Adsoneri bonus gaudet; pessimus quisque correptorem asperimè patitur. Quis autem est iste, qui se proficitur omnibus legibus innocentem? Saepe in causa qua innoxii sumus, punimur pro causa, qua noxii extitimus.

Iosephi proregis Aegyptii fratres insontes erant, cum in carcerem mittendi retraherentur ex itinere, quod scyphum argenteum furati essent. Quid hic dicendum? Si de scypho agatur, plane innocentes erant. Sed laet hic anguis in herba. Furtum longè gravius commiserunt. Non enim poculum argenteum, sed ipsum germanum fratrem suum Iosephum parenti suo furati sunt. Atque hoc furtum ante annos viginti & amplius commissum, vel serò tandem fuerat puniendum. Idem alijs saepissime contingit.

Amemus igitur veritatem, & quidquid tandem patiar, cum Iosephi fratribus dicamus: *Merito haec patiamur, quia peccavimus.* Veritatem amavit, qui dixit: *iram Domini portabo, quoniam peccavi ei.*

Qui verò se insontes credunt, nec tam dira meritos, in hoc solum efficiunt obmurmurando, ut poenas hiant graviores, & nonnunquam geminatas: veluti cum discipulus post virgarum supplicium murmurat, ad virgas jure repetitur. Reos ergo nos esse fateamur, quidquid demum injuriarum aut calamitatum sit tollerandum: *iram Domini portemus, quoniam peccavimus ei.* Quisquis discipulum agit in Patientiae gymnasio, quidquid cogatur pati, si discat loqui: *Ego quidem iuste, nam digna factis recipio.* Hoc est proficere, extrema quaeque se meritum non negare.

Gen. c. 44. v. 18. & 19. Gen. c. 42. vers. 11. Mich. c. 7. vers. 9.

G Y M N A S I I
P A T I E N T I A E
P A R S A L T E R A.

CAPUT I.

Afflictio docet Fortitudinem & Fidelitatem.

DIXIMVS quae poenarum genera Gymnasii patientiae usurpet. Nempe hoc declaratum est, quae supplicia Deus soleat de hominibus sumere, dum in Orbe hoc degunt. Sic omnes afflictionum species percensuimus.

Nunc porro differendum, quid e poenis his, veluti libris, doctrinae hauriendum, quod emolumentum ex afflictionibus capiendum, quae virtutes inter adversa potissimum discenda. Nam revera in malis melius sapimus; secunda mentem auferunt.

In virtutu choro primè occurrunt in adversis exercende **FORTITUDO**, & **FIDELITAS**. Quae vero ratione geminae virtutes istae longè melius in rebus incommotis & asperis, quam in laetis ac prosperis condiscantur, nunc explicabimus.

§. I.

Longè aliter liberos educare solet serius pater, & aliter longè blandiens mater. Patris voces sunt:

Ad scholas puer, ad scholas. Vbi è scholis domum redierit, iterum urget pater, &: *Recole, inquit, audita; memoriae exerce; stylum move; paulò podt specimen mihi dabis eorum quae dedicisti.* Vbi verò puer ad examen patris citatus, jamque interrogatus haerere, ineptè respondere, Grammaticas leges non callere, incertam tacèdò prodere: hic pater autem colaphis objurgare, aut virgis castigare, aut acerrimè increpare verbis, aut lusus tempore in musaeum velut in carcerem amandare, & acerbis vocibus instare: *Stude, piger. Stude: stude tuis rebus, & omitte nugas.* Cumque hic ipse puer, antea non nihil & litteris adoleverit, à matre abstrahatur in exteras terras à patre amittitur. Haec tamen omnia bono pueri sunt.

At verò mater nunquam non blanda & mulcens, eum filioi madidos videt ocellos: *Mi vir, ait, cur nostros liberos flere malumus, & frontem contrahere, quam exportigere? teneri sunt, cur in eos verberibus sevimus? non rarò deteriores sunt à plagis.* Haec matris voces sunt. Neque tantum his blandimentis masculam virtutem enervat, sed intempti vis etiam mulcens filiorum indolem corrumpit, modò enim panem dulciantum, modò similagineum butyro factum, modò placestas & popana furtim ingerit: ita dum mulcet & bland-

Sicut pater se gerit erga filios.